

KORKEIN HALLINTO- OIKEUS

*Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomus
vuodelta 2000 on julkaistu suomeksi, ruotsiksi,
englanniksi ja ranskaksi.*

Kannen piirros:

Kimmo Pälikkö "Fabianinkatu 15"

4	<i>Oikeudenkäyttö 2000-luvulla presidentti Pekka Hallberg</i>
6	<i>Ylin hallintotuomioistuim</i>
7	<i>Vuoden 2000 lainkäyttöasioista</i>
9	<i>Arvonlisäverotuksesta hallintoneuvos Raimo Anttila</i>
10	<i>Sosiaali- ja terveydenhuoltoasioista hallintoneuvos Marita Liljeström hallintosihteeri Aila Linnakangas</i>
12	<i>Natura 2000 -asioista hallintoneuvos Pekka Vihervuori</i>
13	<i>Toiminnasta</i>
16	<i>Organisaatio ja henkilöstö</i>
19	<i>Tilastoja</i>
32	<i>Alueelliset hallinto-oikeudet</i>
33	<i>Hallinto-oikeuksien tilastoja</i>

Oikeudenkäyttö 2000-luvulla

Pekka Hallberg

Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti

Hyvinvoinnin rakentamisessa tarvitaan luottamusta päätöksenteon tasapuolisuuteen ja oikeuden toteutumiseen. Ymmärretäänkö riittävästi selkeän lainsäädännön, hyvän hallinnon ja toimivan tuomioistuinlaitoksen merkitystä yhteiskuntakehitykselle?

Oikeus ja perustuslaki. Perustuslaki korostaa oikeuden merkitystä. Valtiosääntömme alkuun kirjattujen perusarvojen, ihmisarvon loukkaamattomuuden, yksilön vapauden ja oikeuksien sekä oikeudenmukaisuuden ohella ihmiskeskisen näkökulma oikeuteen löytyy perusoikeuksista. Oikeudenmukaisuus on näin selkeästi tavoitteena tuomioistuimissa yksittäisiä oikeusriitoja ja hallintoviranomaisten päätösten lainmukaisuutta ratkaistaessa.

Vuoden 2000 perustuslaissa on entisestään vahvistettu oikeusvaltion periaatteita ja vakautettu tuomioistuinlaitoksen rakennetta. Kun nimenomaisesti on säädetty myös alueellisista hallinto-oikeuksista, se on lisännyt varmuutta hallintolainkäyttömme kehittämisessä.

Perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus tuomioistuintehtävänsä ohella valvoo lainkäyttöä toimialallaan ja voi tehdä esityksiä lainsäädäntötoimeen ryh-

tymisestä. Tehtäväkokonaisuus kuvaa vastuuta oikeusturvan ja muutoksenhakujärjestelmän toimivuudesta.

Oikeus osa yhteiskuntakehitystä.

Kertomus korkeimman hallinto-oikeuden vuodesta 2000 sisältää selvityksen paitsi lainkäytöstä myös muusta hallintotuomioistuinten toiminnasta.

Asiajaossa tapahtuneet muutokset osoittavat myös oikeusongelmien kehitystä. Esimerkiksi viime vuoden suurin asiaryhmä, natura, jäsentää kuvaamme eurooppa-oikeuden vaatimuksista, menettelyn ongelmista ja kansalaisten oikeusturvatarpeista sekä luontomme erityispiirteistä.

Oikeustilastot eivät riitä kuvaksi oikeusoloista. Niitä on selvitettävä laajemmista lähtökohdista. On otettava huomioon sosiaaliturvaa ja työllisyyttä, elinkeinoja ja talouskehitystä sekä yleensäkin yhteiskunnan muutosta kuvaava aineisto. Oikeus on näin liitettävissä rakentavalla tavalla yhteiskunnan yleiseen kehitykseen.

Hallintotuomioistuimet avainasemassa yhdentymiskehityksessä.

Euroopan unionin (EU) neljän perusvapauden, ihmisten, tavaroiden, palveluiden ja pääoman liikkuvuutta koskevissa oikeusriidoissa on kysymys etupäässä hallintolainkäytöstä.

Uusien oikeuslähteiden, EY-normien soveltaminen on hajautettu jäsenvaltioiden tuomioistuimiin. Näihin normeihin sopeutuessamme on ollut olennaista pitää tiukasti kiinni oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja käytännöllisen hallintoprosessimme periaatteista.

Useimmissa EU-maissa on vahva hallintotuomioistuinlaitos. Ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistys on nyt perustettu ja aloittanut toimintansa. Hallintolainkäytön vahvistaminen on etusijalla myös EU-jäsenyyden hakijamaissa.

Hallinnon oikeusriidoista avautuu myös näkökulma ihmisten arkipäivään. EU:n kehitystä pitäisi yleisestikin painottaa instituutioista kohti eurooppalaisten Eurooppaa, jossa kulttuuriset ja paikalliset erityispiirteet sekä lähipiirin päätöksenteon vahvuudet säilyttävät vakaan perustan.

Oikeuden saatavuus. Suomessa yleinen muutoksenhakuoikeus viranomaisten päätöksiin vahvistettiin lailla vuonna 1950. Tuolloin säädettiin eduskunta-aloitteen pohjalta valitusoikeus myös valtioneuvoston päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä puolen vuosisadan takainen uudistus on tasoittanut tietä myös ihmisoikeussopi-

muksen myöhemmin asettamien menettelyvaatimusten täyttämiseksi.

Muutoksenhaku ja muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin peruseriaatteet löytyvät nyt perustuslaista. Yleisen valitusoikeuden oikeusturvaperiaate on voitu säilyttää, eikä korkeimmassa hallinto-oikeudessa ole yleistä valituslupajärjestelmää. Menettelystä on nykyisin oma nykyaikainen laki vuodelta 1996. Siinä on korostettu aktiivista prosessinjohtoa ja myös tuomioistuimelle kuuluvaa velvollisuutta vastata siitä, että asiat tulevat selvitetyiksi.

Sosiaaliseen oikeudenkäyntiperinteeseemme on kohdistettu kansainvälistä mielenkiintoa. Julkishallinnon oikeusriidoissa on yleensä lukuisia asianosaisia, joilla on erilaiset edellytykset ajaa asiaansa. Todellisen tasapuolisuuden, ns. equality of arms -periaatteen turvaamiseksi tuomioistuimella on säilytettävä oikeudenkäynnin johto.

Tulevissakin uudistuksissa on muistettava, että muutoksenhakua ei perustetomasti rajoiteta ja että oikeudenkäyntiin ei lisätä muotomääräyksiä. Menettelyn kehittämisessä on aina lähdettävä oikeusturvasta. Oikeudenkäytön tasapaino on oikeudenmukaisuudessa ja todellisuudessa. ■

Ylin hallintotuomioistuin

Suomen perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Riita- ja rikosasioissa ylintä tuomiovaltaa käyttää korkein oikeus. Korkein hallinto-oikeus ja korkein oikeus perustettiin vuonna 1918.

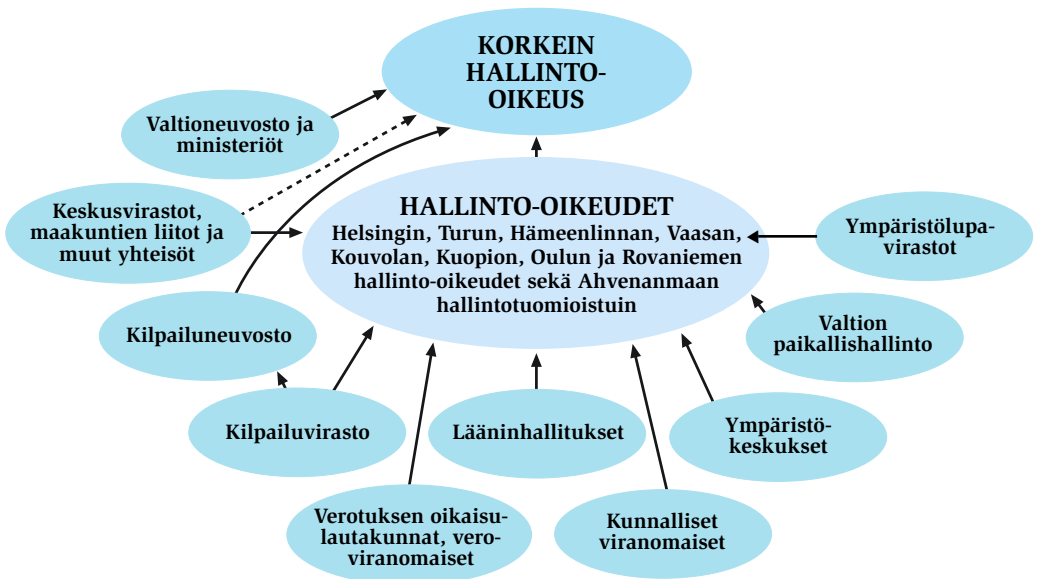
Perustuslaissa edellytetään kaiken julkisen vallan käytön perustuvan lakiin. Jokainen voi saattaa hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi, onko hänen oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan koskeva hallintopäätös lainmukainen. Yleinen muutoksenhakuoikeus hallintopäätöksiin on järjestetty lähinnä hallintolainkäyttölailla.

Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää. Niissä asioissa asianosaisella on valitusoikeus

ja korkein hallinto-oikeus antaa myös aineellisoikeudellisen asiaratkaisun.

Hallintolainkäyttölaki on hallintotuomioistuinten prosessilaki. Muutoksenhakijan oikeusturvan takeena on hallintolainkäyttölain virallisperiaatteen ja oikeusturvaperiaatteen kutsuttu säännös, jonka mukaan tuomioistuin vastaa osaltaan siitä, että asia tulee selvitettyksi. Asianosainen pystyy yleensä ajamaan asiaansa ilman asiamiestä, mikä helpottaa muutoksenhakua ja oikeusturvan saamista.

Vuonna 2000 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista 70 prosenttia oli valituksia hallinto-oikeuksien päätöksistä. Valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksistä tehtyjä valituksia oli 6 prosenttia ja erilaisista muutoksenhakulautakunnista tulleita asioita 5 prosenttia. ■

Vuoden 2000 lainkäyttöasioista

Vuonna 2000 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 4 574 asiaa. Niistä 3 808:ssa ratkaistiin itse oikeusriitakin eli korkein hallinto-oikeus antoi aineellisoikeudellisen asiaratkaisun.

Ratkaistuista asioista merkittävimmän yksittäisen asiaryhmän muodostivat valitukset, jotka kohdistuivat valtioneuvoston 20.8.1998 tekemään päätökseen Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosta. Valituksia saapui 1 241 vuonna 1998. Käsittelyn aikana niistä osa jaettiin sisällön perusteella eri diaarinumeroille. Vuonna 2000 ratkaistujen Natura-valitusten lukumäärä oli 1 638. Valitukset ratkaistiin jokainen erikseen, mutta niitä yhdistettiin 694 päätökseen lähinnä Natura-kohdealueittain. Ratkaisemiseen osallistui viiden jäsenen kokoonpanoissa presidentti ja 15 hallintoneuvosta sekä 25 esittelijää.

Natura-asioiden osuus vuoden 1998 aikana vireille tulleista valituksista oli 27 prosenttia ja ne olivat korkeimman hallin-

Lainkäyttökysymykset ratkaistaan yleensä viiden tuomarin kokoonpanoissa. Ensimmäisellä jaostolla istunnossa ovat (vasemmalta lukien) hallintoneuvos Marjatta Kaján, hallintoneuvos Ritva Koljonen istunnon puheenjohtajana, hallintoneuvos Esa Aalto, vanhempi hallintosihteeri Leena Halila esittelijänä, hallintoneuvos Hannu Koskinen ja hallintoneuvos Niilo Jääskinen.

to-oikeuden historian suurin yksittäinen asiaryhmä. Niiden ratkaiseminen pääosin kesäkuun 2000 aikana aiheutti sen, että ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika pidentyi 13,5 kuukauteen.

Vuonna 2000 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 3 691 uutta asiaa. Suurin valitusasioiden ryhmä olivat veroasiat, 28 prosenttia kaikista saapuneista valituksista. Muita suuria saapuneiden valitusten

ryhmiä olivat sosiaaliasiat 14 prosenttia, rakentamis- ja kaavoitusasiat 10 prosenttia, ympäristö- ja vesiasiat 6 prosenttia, kunnallisasiat 5 prosenttia, virkamiesasiat 5 prosenttia, terveyden- ja sairaanhoitoasiat 5 prosenttia sekä ulkomaalaisasiat 4 prosenttia.

Eniten kasvoi saapuneiden sosiaali-valitusasioiden lukumäärä. Niitä saapui 472, kun edellisvuonna 1999 määrä oli 419. Muutoksenhakujärjestelmä toimeentulotukiasioissa muuttui vuoden 1999 alussa, jolloin avautui muutoksenhakumahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vertailtaessa asiaryhmien suhteellisia osuuksia aikaisempien vuosien vastaviin lukuihin on otettava huomioon suuret kertaluonteiset asiaryhmät. Vuonna 1998 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuivat aikaisemmin mainitut Natura-valitukset. Vuonna 1999 saapui 657 saamelaiskäräjävaaleja koskenutta valitusta, jotka ratkaistiin samana vuonna. Vuonna 2000 saapuneissa asioissa ei ollut vastaavanlaista asiaryhmää.

Vuoden 2000 lopussa korkeimmasa hallinto-oikeudessa oli vireillä 3 183 asiaa.

Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asioista ei ole valituslupajärjestelmää eli asianosaisella on oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-

oikeuteen. Merkittävimmät asiaryhmät, joissa niitä koskevien lakien mukaan on ensin haettava valituslupaa, ovat veroasiat, ulkomaalaisasiat ja toimeentulotukiasiat. Perusteet valituslupien myöntämiselle on kuitenkin yleensä säädetty sellaisiksi, että muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkkää prejudikaatti- eli ennakkoratkaisujärjestelmää.

Vuonna 2000 korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista 1 016:ssa eli noin 22 prosentissa oli valituslupajärjestelmä. Niistä 250:ssä eli noin 25 prosentissa hakija sai valitusluvan ja siten kyseisissä asioissa annettiin myös asiaratkaisut. Esimerkiksi niissä veroasioissa, joissa edellytettiin valituslupaa, korkein hallinto-oikeus myönsi sen noin 27 prosentissa.

Yleisenä kehityspiirteinä hallintolainkäytössä on ollut oikeusjärjestyksen kansainvälistyminen. Esimerkiksi EY-oikeuden soveltamisen painopiste on selvästi kansallisissa hallintotuomioistuimissa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsitellyistä asioista nykyään noin kolmanneksessa kysymys on myös EY-oikeuden soveltamisesta. Vuonna 2000 korkein hallinto-oikeus lähetti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen yhden, auto- ja arvonlisäverotusta koskeneen ennakkoratkaisupyynnön. ■

Arvonlisäverotuksesta

*Raimo Anttila
hallintoneuvos*

Arvonlisäverotus on Euroopan unionissa direktiivein, ennen muuta niin sanotulla kuudennella arvonlisäverodirektiivillä (77/388/ETY) hyvin pitkälle harmonisoitua verotusta. Suomen arvonlisäverolaki valmisteltiin kuitenkin ennen tietoa EU-jäsenyydestä ja se poikkeaa sekä rakenteeltaan että monilta käytetyiltä sanonnoiltaan direktiivistä. Näistä syistä tulkintatilanteissa esiintyy jatkuvaa jännitettä kansallisen lain ja direktiivin välillä. Valituksissa asian ratkaisuperusteeksi vedotaankin direktiiviin varsin usein ja myös korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätösten perusteluissa se esiintyy yleisesti.

Erään tutkimuksen mukaan KHO:n 1.1.1997–30.6.1999 antamassa noin 80 julkaistussa arvonlisäveroratkaisussa EY-oikeus oli merkittävässä osassa joka neljännessä. Tuon ajanjakson jälkeen EY-oikeuden merkitys on ratkaisuisissa pikemminkin lisääntynyt kuin vähentynyt. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, ettei ristiriitaa arvonlisäverolain ja direktiivin välillä ole ja että direktiivin suora soveltaminen on ollut poikkeuksellista. Direktiivin tulkintavaikutusta sovelletaan sitä vastoin usein.

EY-oikeuden merkitys ja kansallisen lain tulkinnanvaraisuus ovat lisänneet KHO:ssa arvonlisäveroasioiden suhteellista määrää ja ehkä painoarvoakin tuloveroasioihin verrattuna. Erityisen selvästi tämä ilmenee KHO:n julkaistuissa veroratkaisuisa. Muutokseen on toki muitakin syitä,

kuten verotuksen oikaisulautakuntien toiminnan tehostuminen ja tuloverokäytännön jo aikaisemmin tapahtunut vakiintuminen. Arvonlisäverotuksesta on joka tapauksessa tullut kiinnostava ja merkittävä veromuoto, mikä on näkynyt paitsi KHO:ssa myös vero-oikeudellisessa kirjallisuudessa ja tutkimuksessa.

Tulkinnanvaraisimmiksi arvonlisäverotuksen osa-alueiksi ovat osoittautuneet sellaisten liiketoimien verokohtelu, jotka liittyvät rahoitukseen ja kiinteistöihin. Näitä koskevissa KHO:n ratkaisuisissa EY-oikeuden soveltaminen on enemmän sääntö kuin poikkeus. Direktiivin ja kansallisen lain välillä on kitkaa. Suuri osa valituksista koskee keskusverolautakunnan antamia ennakkoratkaisuja, mikä sekin on yksi osoitus näiden alueiden verokohtelun tulkinnallisuudesta ja taloudellisesta merkityksestä. Rahoituspalveluja koskevilla veroratkaisuilla on lisäksi tavanomaista suurempi kansainvälinen ulottuvuus sekä EU:n sisällä että suhteessa kolmansiin maihin. Tästäkin syystä on ollut yllättävää havaita, että monissa rahoituspalveluja koskevissa kysymyksissä vallitsee EU:ssa epäyhtenäinen käytäntö.

KHO on toistaiseksi pyytänyt vain yhdessä arvonlisäverotusta koskevassa asiassa ennakkoratkaisua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta. Pyyntö, joka tehtiin 15.3.2000, koski ensisijaisesti autoverotusta, mutta sen liitännäisenä oli kysymys autoverolle suoritettavasta arvonlisäverosta. ■

Sosiaali- ja terveydenhuoltoasioista

*Marita Liljeström
hallintoneuvos*

*Aila Linnakangas
hallintosihteeri*

Vuoden 1995 perusoikeusuudistus ja 1.3.2000 voimaan tullut uusi Suomen perustuslaki turvaavat jokaiselle oikeuden sosiaaliturvaan. Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) toiminnassa sosiaaliset perusoikeudet toteutuvat perusoikeusmyönteisen tulkinnan kautta.

Toimeentulotuen antamista ja määrää koskevissa asioissa on voinut 1.1.1999 voimaan tulneiden sosiaalihuoltolain muutosten jälkeen hakea ennakkopäätösperusteella valituslupaa KHO:lta. Oikeusturvan tarvetta näissä asioissa korostaa se, että toimeentulotuella on välitön yhteys perustuslaissa turvattuun oikeuteen välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotuella on myös yhteys muihin perusoikeuksiin nimenomaan silloin, kun on kysymys vähävaraisten kansalaisten yhdenvertaisista mahdollisuuksista toteuttaa perusoikeuksiaan käytännössä.

Toimeentulotukiasioita koskevista ratkaisuista

Vuonna 2000 KHO:ssa myönnettiin valituslupa 18:ssa toimeentulotukea koske-

vassa asiassa eli noin kymmenessä prosentissa valituslupahakemuksista.

Kunnan järjestämisvelvollisuudesta oli kysymys tapauksissa, joissa tukea oli haettu eri kunnissa asuville aviopuolisille, takuuvuokraan henkilön muuttaessa toiselle paikkakunnalle, hakijan ulkomailla asuvalle lapselle, satunnaisesti ulkomailla oleskelevalle henkilölle sekä vanhemman ja hänen toisessa kunnassa asuvan lapsensa tapaamismenoihin.

Asumiseen ja asumismenoihin liittyviä päätöksiä oli useita. Sivistyksellisiin oikeuksiin liittyi kysymys lukiolaisen ja korkeakouluopiskelijan velvollisuudesta ottaa ensisijaisesti opintolaina ennen oikeutta toimeentulotukeen. Oikeudesta omaan kulttuuriin oli kysymys päätöksessä, jonka mukaan henkilöllä voi olla oikeus saada lisäosalla katettavaa toimeentulotukea romanihameen hankintaan.

Terveyspalvelujen osalta ratkaistiin kysymys oikeudesta saada toimeentulotukea yksityisiin terveydenhuoltomenoihin, kun henkilö oli turvautunut yksityiseen hoitoon terveyskeskuksen hoitojonon vuoksi. KHO katsoi, että oikeutta saada toimeentulotukea ei ollut, koska henkilö ei ollut osoittanut hoidon tarpeensa olleen riittävän kiireellinen. Elatusvelvollisuuden

laajuuteen ja sen laiminlyöntiin liittyvät kysymys toimeentulotuen perusosan alentamisen edellytyksistä henkilön kieltäytyttyä ansiotyön hakemisesta sekä kysymys vanhempien elatusvelvollisuuden päättymisestä 18 vuotta täyttäneen lukiolaisen osalta.

Työllisyyskoulutukseen osallistuneelle henkilölle maksettu ylläpitokorvaus ei vähentänyt hänen toimeentulotukeaan. Syrjäseudulla asuvalla henkilöllä ei ollut oikeutta saada lisäosalla katettavaa toimeentulotukea asiointimatkamenoihin, koska hän ei ollut osoittanut, että hänellä olisi ollut matkajoukkoja enemmän kuin perusosaan sisältyi. KHO katsoi myös, että oikeutta saada toimeentulotukea jäänösveron maksamiseen ei ollut.

Kunnan velvollisuudesta järjestää terveystalvuuja

Perusoikeus terveystalvuuhiin tulee hallintotuomioistuinten tulkittavaksi tilanteissa, joissa henkilöt vaativat hallintoriitamentelyssä kunnalta sairaanhoitopalvelua tai sitä vastaavaa korvausta. He saattavat olla tyytymättömiä siihen, ettei heille ole annettu maksusitoumusta hoitoon tai he vaativat kunnalta korvausta yksityisesti hankkimastaan hoidosta. Ilmiö on uusi ja se heijastaa niitä lainsäädännöllisiä ja tosiasiallisia muutoksia, joita terveydenhuollossa 1990-luvulla tapahtui. Valtion resurssiohjauksesta siirryttiin 1990-luvun alussa kuntien itsehallinnolli-

seen tulosvastuuseen ja valtion mahdollisuudet valvoa kunnallisten palveluvelvoitteiden täyttymistä jätettiin vaatimattomiksi. Kuntien järjestämisvastuun sisältö on puolestaan toiminnan luonteen vuoksi aina määritelty väljin säännöksin. Samoihin aikoihin alkaneen taloudellisen laman johdosta sekä kunnat että valtio karsivat terveydenhuoltoon suunnattuja voimavaroja.

Valtio ja kunnat ovat kuitenkin perustuslain nojalla velvollisia turvaamaan, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveystalvuu. Perustuslaki velvoittaa myös julkista valtaa turvaamaan perusoikeuksien käytännön toteutumisen. Julkisen vallan tulee siten lainsäädäntötoimin, voimavaroja myöntämällä ja toiminnan asianmukaisella järjestämisellä huolehtia tämän perusoikeuden toteutumisesta.

Terveystalvuujujen saatavuuteen liittyviä ongelmia ei voida laajamittaisesti ratkaista tuomioistuinmenettelyssä. Tuomioistuimilla on kuitenkin tärkeä asema kuntien järjestämisvelvollisuuden oikeudellisessa arvioinnissa. KHO sovelsi jaostoplenumratkaisussa 27.11.2000 taltionumero 3118 perustuslain edellä mainittuja säännöksiä, otti kantaa syrjäntäkieltoon ja terveystalvuujujen priorisointiin, kunnan velvollisuuteen järjestää terveyden- ja sairaanhoitoa sekä kunnan omien ohjeiden ja suositusten oikeudelliseen merkitykseen. ■

Natura 2000 -asioista

*Pekka Vihervuori
hallintoneuvos*

Natura 2000 on Euroopan unionin yhteinen luonnonsuojelualueverkosto, johon alueet valitaan Euroopan yhteisön luonto- ja lintudirektiivien mukaisesti. Valtioneuvosto päätti 20.8.1998 ehdottaa ja ilmoittaa Natura-verkoston 439 lintudirektiivin mukaista ja 1 325 luontodirektiivin mukaista alueellista kohdetta. Osa kohteista kuului molempiin luokkiin.

Valtioneuvoston päätös Suomen kansallisesta ehdotuksesta oli luonnonsuojelulain mukaan valituskelpoinen päätös. Valitusoikeus oli muiden ohella asianomaisilla maa- ja vesialueiden omistajilla, kunnilla sekä eräillä luonnonsuojelun tai maanomistajien edunvalvonnan alalla toimivilla järjestöillä. Muutoksenhaussa valitusperusteena oli päätöksen lainvastaisuus. Siinä suhteessa luonto- ja lintudirektiivien säännökset lajeista ja luontotyypeistä olivat avainasemassa.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO) saapui 1241 valitusta, jotka koskivat noin 750 eri kohdetta. Lisäksi muutamia valituksia tehtiin Ahvenanmaan maakuntahallituksen erillisestä Natura-ehdotuksesta. Yksi valituskirjelmä saattoi koskea lukuisia eri kohteita ja asianosaisia, toisaalta samaa kohdetta saattoi koskea usea eri valitus. Pääosassa valituksia vaadittiin kohteiden poistamista tai supistamista, mutta myös kohteiden laajentamista tai lisäämistä tarkoittavia valituksia oli lukuisia. Valittajia oli kaikkiaan yli 5 000. Eräät valituksista koskivat valtioneuvoston päätöstä kokonaisuutena.

Natura-asiat käsiteltiin KHO:ssa niiden erityispiirteistä huolimatta säännönmukaiseen tapaan jaostolla viisijäsenisissä kokoonpanoissa. Käsitteilyä varten hankittiin ympäristöministeriön yleisten ja kohdekohtaisten lausuntojen sekä asianosaisten toimittamien selvitysten ohella muuta tarpeellista selvitystä. Seitsemässä erityyppisessä kohteessa maan eri puolilla KHO suoritti katselmuksen.

Valittajia kuultiin kaikista ministeriön KHO:lle antamista lausunnoista, ja heille varattiin muutoinkin tilaisuus tutustua kertyneeseen aineistoon. Poikkeuksellisen laajan aineiston hallinta edellytti valmisteluvaiheessa KHO:lta työyhteisönä uudenlaisia käytännön ratkaisuja, joissa myös tietotekniikkaa voitiin hyödyntää monipuolisesti. Silti jokainen valitus ratkaistiin yksilöllisesti.

Natura-verkoston ehdotettujen kohteiden keskinäisen yhteenkuuluvuuden vuoksi suurin osa KHO:n päätöksistä annettiin samanaikaisesti, pääosin 14. 6. 2000. Yhteensä päätöksiä annettiin suomeksi tai ruotsiksi 694. Niiden yhteinen tekstimäärä oli yli 40 000 sivua. Valtaosa päätöksistä koski yksittäistä Natura-kohdetta.

Noin seitsemässä prosentissa kaikista päätöksistä valtioneuvoston päätös kumottiin joko kokonaan tai osittain. Hyväksytyiksi tuli niin maa- ja vesialueiden omistajien kuin luonnonsuojelujärjestöjenkin valituksia. ■

Toiminnasta

Kansainvälinen yhteistyö. Suomen oikeusjärjestelmä on yhä kiinteämmin osa eurooppalaista ja maailmanlaajuisista oikeusjärjestelmää. Sen vuoksi kansainvälisestä yhteydenpidosta on tullut jokapäiväistä toimintaa korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Viime vuosina on korostunut Euroopan unionin jäsenvaltioiden ylimpien hallintotuomioistuinten yhteistyö.

Euroopan unionin ylimmät hallintotuomioistuimet ovat järjestäneet kokouksia vuodesta 1968 lähtien kahden vuoden välein. Aluksi yhteistyöhön osallistuivat silloisten kuuden jäsenvaltion ylimmät tuomioistuimet.

Toukokuussa Wienissä viidentoista EU-valtion ylimmät hallintotuomioistuimet ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuin virallistivat yhteistyönsä perustamalla

yhdistyksen. Sen nimi on englanninkielellä *Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union* ja ranskankielellä *Association des Conseils d'Etat et des Juridictions administratives suprêmes de l'Union européenne*.

Wienin kokouksessa yhdistykselle valittiin kuusijäseninen hallitus, jonka puheenjohtajana toimii vuorollaan ensin

Euroopan unionin jäsenvaltioiden ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallitus kokoontui Suomessa. Paikalla olivat (vasemmalta lukien) hallintoneuvos Heikki Kanninen, presidentti Fernando Manuel Azevedo Moreira (Portugali), presidentti Tjeenk Willink (Alankomaat), pääsihteerinä toimiva tuomari Yves Kreins (Belgia), presidentti Pekka Hallberg, kansliapäällikkö Martine de Boisdeffre (Ranska), presidentti Clemens Jabloner (Itävalta) ja presidentti Gunnar Björne (Ruotsi).

korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg. Hallitus piti ensimmäisen kokouksensa lokakuussa korkeimman hallinto-oikeuden tiloissa.

Myös korkeimman hallinto-oikeuden perinteinen oikeusyhteistyö Ruotsin ylimmän hallintotuomioistuimen Regeringsrättenin kanssa jatkui. Lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden, Regeringsrättenin ja Baltian ylimpien tuomioistuinten edustajat tapasivat Tukholmassa.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vieraili Venäjän perustuslaillisen oikeuden puheenjohtaja Marat V. Baglay. Useiden muidenkin ulkomaisten tuomioistuinten ja oikeusviranomaisten edustajia tutustui korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan.

Vastaavasti korkeimman hallinto-oikeuden edustajat tekivät työvierailuja moniin ulkomaisiin tuomioistuihin sekä osallistuivat kansainvälisiin seminaareihin ja kokouksiin. Maailmanlaajuisen ylim-

Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien yhteinen maankäyttö- ja rakennuslakipäivä järjestettiin suuressa istuntosalissa.

pien hallintotuomioistuinten yhdistyksen AIHJA:n hallituksen kokous oli huhtikuussa Kyproksella. Yhdistyksen nimi on ranskankielellä *Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives* ja englanninkielellä *International Association of Supreme Administrative Jurisdictions*.

Presidentti Hallberg kuuluu yhdistyksen hallitukseen.

Hallinto-oikeuspäivä. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin marraskuussa hallinto-oikeuspäivä. Korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien yhteisessä tilaisuudessa oli aiheena maankäyttö- ja rakennuslaki. Hallinto-oikeuspäivän noin sata osallistujaa täyttivät korkeimman hallinto-oikeuden suuren istuntosalin.

Myös muuta koulutusta ja yhteyden-

pitoa oli sekä hallinto-oikeuksien että muiden tahojen kanssa. Syyskuussa järjestettiin korkeimman hallinto-oikeuden tiloissa jo perinteeksi muodostunut korkeimman hallinto-oikeuden, korkeimman oikeuden ja Helsingin yliopiston edustajien yhteinen tapaaminen. Teemana oli "Laki ja oikeus 2000-luvun oikeusvaltiossa".

Päätösten julkaisemisesta. Korkein hallinto-oikeus julkaisee periaatteellisesti merkittävimmät päätöksensä vuosikirjaan, joka ilmestyy vuosittain kahdessa osassa. Vuosikirjaan valitaan päätökset, joilla on merkitystä lain soveltamiselle muissa samanlaisissa tapauksissa tai joilla on muutoin yleistä merkitystä. Vuoden 2000 vuosikirjassa julkaistiin 77 päätöstä.

Vuosikirjaratkaisuista tehdään myös niin sanotut ratkaisuselosteet. Tuoreimmat ratkaisuselosteet löytyvät korkeimman hallinto-oikeuden www-sivuilta (<http://www.kho.fi>). Vuonna 2000 julkaistiin 77 vuosikirjapäätöksen lisäksi 119 muusta ennakkopäätöksestä ratkaisuselosteet korkeimman hallinto-oikeuden www-sivuilla.

Istuntojen puheenjohtajat ratkaisevat, mitkä päätökset julkaistaan vuosikirjassa ja mistä muista päätöksistä lisäksi tehdään ratkaisuselosteet.

Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätösten ratkaisuselosteet vuodesta 1944 lähtien ovat saatavilla muun muassa Valtion säädöstietopankissa Finlexissä (<http://www.finlex.fi>).

Lausunnot. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu vuosittain useita lausuntoja etenkin hallintoa koskevista lainsäädäntökysymyksistä. Korkeimman hallinto-oikeuden lausunnot on julkaistu vuosikirjassa.

Vuonna 2000 lausunnot koskivat muun muassa oikeusapujärjestelmää, alueellisten ympäristökeskusten ja ympäristölupaviraston suoritteista perittäviä maksuja, ulkomaalaislakia, vesihuoltolainsäädäntöä, transseksuaalien asemaa, kilpailuneuvoston ja markkinatuomioistuinten asioiden käsittelyä, tuomareiden kurinpitoa, ulosottolakia sekä kirkollista muutoksenhakujärjestelmää. ■

Hallinto-oikeuspäivän tauolla keskustelivat (vasemmalta lukien) presidentti Pekka Hallberg sekä Kuopion, Oulun ja Turun hallinto-oikeuksien ylituomarit Risto Hakkarainen, Olli Karikoski ja Veijo Luomanen.

*Virastopalveluista korkeimmassa hallinto-
oikeudessa vastaavat (vasemmalta lukien)
vahtimestari Anssi Kaikko, ylivirastomestari
Kari Joutsenlahti ja vahtimestari Tapani Ruostela
sekä kuvasta puuttuva virastomestari Timo Rousku.*

Organisaatio ja henkilöstö

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimivat tuomareina presidentti ja 20 hallintoneuvosta. Lisäksi voi olla määrällisiä hallintoneuvoksia. Korkeimman hallinto-oikeuden presidenttinä on vuodesta 1993 lähtien toiminut oikeustieteen tohtori Pekka Hallberg.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on noin 40 esittelijää ja noin 40 muuhun henkilökuntaan kuuluvaa. Kansliaa johtaa kansliapäällikkö.

Korkein hallinto-oikeus toimii kolmena jaostona. Ensimmäinen jaosto käsittelee muun muassa rakennus-, kunnallis- ja virkamiesasioita, toinen jaosto vero- ja kilpailuasioita sekä kolmas jaosto sosiaali-, ulkomaalais- ja ympäristöasioita. Jaostot eivät kuitenkaan ole erikoistuneita pelkästään tiettyjen asiaryhmien käsittelyyn, vaan ne voivat käsitellä kaikkia asioita. Erilaisia asiaryhmiä on yhteensä noin 160.

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä jaostojen istunnoissa, säännönmukaisesti viiden tuomarin kokoonpanoissa. Ympäristönsuojelulaissa tarkoitetuissa asioissa sekä patenttia, hyödyllisyysmallia ja integroidun piirin piirimallia koskevissa asioissa oikeuden kokoonpanoon kuuluu lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi asianomaisen alan asiantuntijajäsentä.

Valituslupa-asiassa hakemus voidaan hylätä kolmen tuomarin kokoonpanossa. Periaatteellisesti merkittävä lainkäyttöasia voidaan ratkaista koko jaoston istunnossa eli niin sanotussa jaostoplenuksissa tai korkeimman hallinto-oikeuden täysistunnossa.

Kun lainkäyttöasia on tullut vireille korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jaoston notaari ja osastosihteeri vastaavat ensivaiheessa asian valmistelusta eli etenkin selitysten ja vastaselitysten hankkimisesta. Esittelijä selvittää ennen istuntoa asian tosiseikat ja oikeudelliset kysymykset sekä tekee päätösehdotuksen. Istunnossa esittelijän kirjallisen ja suullisen esityksen jälkeen tuomarit neuvottelevat ja päättävät asiasta.

Tosiseikkojen selvittämiseksi korkein hallinto-oikeus voi järjestää katselmuksen tai suullisen käsittelyn. Katselmuksia järjestetään lähinnä ympäristöön liittyvissä asioissa.

Vuoden 2000 aikana korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle hallintoneuvos *Auvo Nieminen* 1.9.2000, hallintoneuvos *Elina Degener* 1.10.2000, esittelijäneuvos *Liz Skurnik* 1.9.2000 ja osastosihteeri *Reine Saine* 1.5.2000 alkaen.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilökunta 31.12.2000

Presidentti ja muut oikeuden jäsenet

Presidentti Pekka Hallberg

Hallintoneuvokset Timo Silenti, Ahti Rihto, Erkki Onikki, Ilmari Ojanen, Olof Olsson, Ismo Talikka, Ritva Koljonen, Esa Aalto, Pirkko Ignatius, Lauri Tarasti, Pirkko Lundell, Hannu Koskinen, Raimo Anttila, Tuulikki Keltanen, Marita Liljeström, Olli Nykänen, Heikki Karapuu, Pekka Vihervuori, Marjatta Kaján, Heikki Kanninen, *määräaikainen hallintoneuvos* Niilo Jääskinen

Ympäristöasiantuntijaneuvokset Pertti Vakkilainen, Pentti Hannonen, Ilkka Hirsto, Heikki Kiuru, Pertti Seuna, Pertti Eloranta, Janne Hukkinen, Juha Kämäri

Yli-insinöörineuvokset Karri Vartiainen, Pentti Uuspää, Tapani Jokinen, Allan Johansson, Matti Kleimola

Lisäksi määräaikaisina hallintoneuvoksina vuoden 2000 aikana olivat Kari Kuusiniemi ja Ritva Routio. Yli-insinöörineuvoksena toimi Antti Saarialho 31.8.2000 saakka ja ympäristöasiantuntijaneuvoksena Veli-Matti Tiainen 31.5.2000 saakka.

Presidentti toimii ensimmäisen jaoston puheenjohtajana. Toisen jaoston puheenjohtajana oli 31.12.2000 hallintoneuvos Ahti Rihto ja kolmannen jaoston puheenjohtajana hallintoneuvos Timo Silenti.

Esittelijät

Kansliapäällikkö Sakari Vanhala

Esittelijäneuvokset Ilkka Pere, Marianne Båsk, Liisa Hyvärinen, Ilpo Havumäki, Paula Tenkanen, Tapio Kuosma, Marina Äimä, Matti Metsäranta, Tuulia Riikonen, *vanhemmat hallintosihteerit* Kai Träskelin, Leena Halila,

Kari Honkala, Matti Halen (vv.), Eila Rother (vv.), Hannu Ranta, Irma Telivuo, Marja-Terttu Savolainen, *hallintosihteerit* Raimo Viitasaari, Marjo Snellman, Kari Nieminen, Anneli Tulikallio, Liisa Tähtinen, Marja-Liisa Judström, Marja Leskinen, Irene Mäenpää, Arja Niemelä, Marja Leena Kemppainen, Kristina Björkvall, Hannele Klemettinen, Anne Niemi, Kari Tornikoski, Mikko Rautamaa, Leo Kaasinen, Riitta Kreula, *määräaikaiset hallintosihteerit* Marita Eeva, Petri Leinonen, Aila Linnakangas, Jaana Moilanen, Riitta Mutikainen

Hallinnollinen sihteeri Marja Ihto toimi vuonna 2000 esittelytehtävissä. Lisäksi määräaikaisina esittelijöinä toimivat Ilkka Hartikainen, Ulla-Maija Lindström, Riitta Länsisyrjä, Päivi Pietarinen, Ismo Räisänen, Hanna Vuojela ja Elisabeth Vuorenhela.

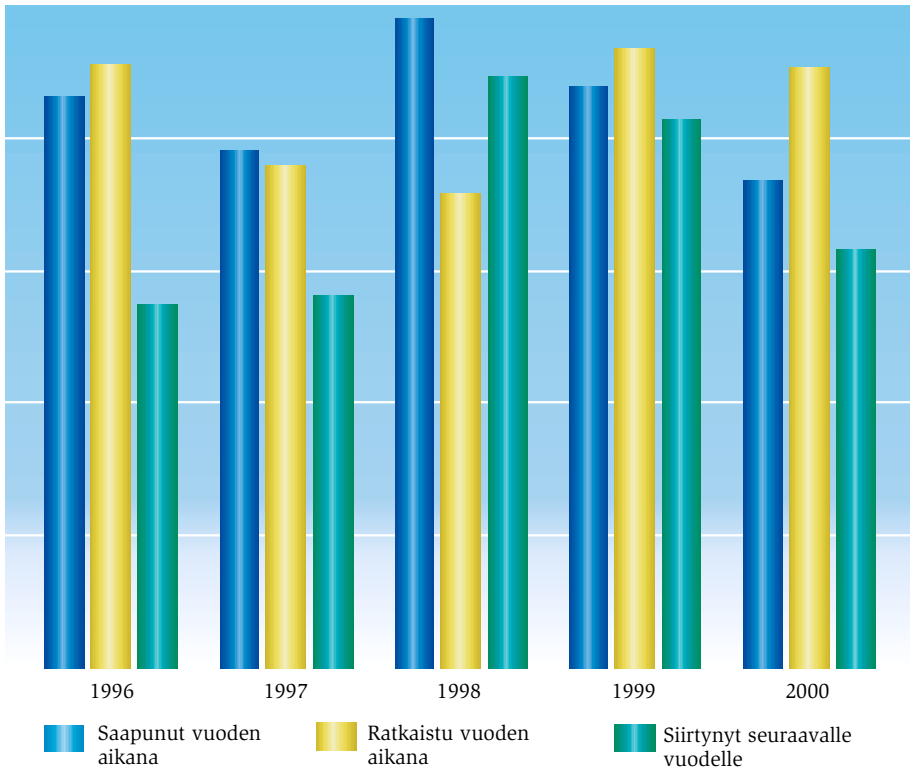
Muu henkilökunta

Tiedotuspäällikkö Timo Ahvenniemi, *atk-lakimies* Pekka Tuominen, *tietoasiantuntija* Marja Halttunen (vv.), *kirjaaja* Eeva Väänänen-Silén, *notaarit* Ritva Ingman, Vuokko Kantanen, Paula Kilponen, Marjatta Räsänen, Satu-Maarit Tarkkanen, *taloussihteeri* Marja Klaavo, *osasto-sihteerit* Liisa Hartikainen, Soili Palmu, Anne Sahlman, Kaarina Tallberg, *atk-suunnittelija* Minna Ronkainen, *toimistosihteerit* Merja Ahlfors, Tuula Harkio, Pirkko Heikkinen, Mirja Johansson, Heli Kalajainen, Liisa Martikainen, Elisa Nousiainen, Christina Nyberg, Terttu Näsänen, Tarja Piho, Maarit Romppanen, Anneli Ronimus, Piia Ronkainen, Sinikka Savolainen, Marja Tiuhonen, Elina Tukiainen, Eila Viitaniemi, Raija Vuori, *ylivirastomestari* Kari Joutsenlahti, *virastomestari* Timo Rousku, *vahtimestarit* Tapani Ruostela, Anssi Kaikko, *projektsihteerit* Jani-Matti Isoviita, Carita Karlsson, Petteri Leppikorpi ■

Työtilanne 1985-2000

	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Siirtynyt seuraavalle vuodelle
1985	6118	6677	3403
1986	6130	6163	3367
1987	6367	6465	3269
1988	5739	5894	3116
1989	5285	5377	3024
1990	5219	5068	3183
1991	5435	5520	3108
1992	7118	5434	4807
1993	7147	6132	4903
1994	6523	7302	4059
1995	4807	5909	2948
1996	4377	4526	2756
1997	3910	3852	2772
1998	4904	3565	4441
1999	4372	4701	4094
2000	3691	4574	3183

Työtilanteen kehitys 1996-2000

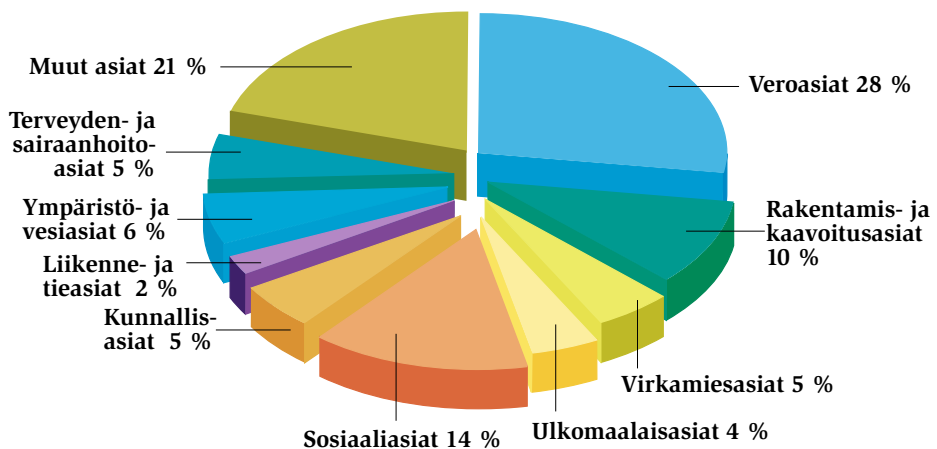
Saapuneiden asioiden määrät asiaryhmittäin 1997-2000

Valitusasiat	Lukumäärä				Valituksista %			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Veroasiat	1122	977	927	921	31	21	24	28
Rakentamis- ja kaavoitusasiat	512	403	380	317	14	9	9	10
Virkamiesasiat	210	327	192	168	7	7	5	5
Ulkomaalaisasiat	154	145	152	148	4	3	4	4
Sosiaaliasiat	244	243	419	472	7	5	10	14
Kunnallisuusasiat	272	217	196	178	8	5	5	5
Liikenne- ja tieasiat	70	98	90	71	2	2	2	2
Ympäristö- ja vesiasiat	243	231	244	211	7	5	6	6
Natura	0	1241	0	0	0	28	0	0
Saamelaiskäräjävaaliasiat	0	0	657	0	0	0	17	0
Terveyden- ja sairaanhoitoasiat	204	202	178	162	6	4	4	5
Muut asiat	580	495	580	689	14	11	14	21
Valitusasiat yhteensä	3611	4579	4015	3337	100	100	100	100

Hakemusasiat	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Purku	221	250	284	271	74	77	79	77
Menetetyn määräajan palauttaminen	36	34	24	43	12	10	7	12
Muut	42	41	49	40	14	13	14	11
Hakemusasiat yhteensä	299	325	357	354	100	100	100	100

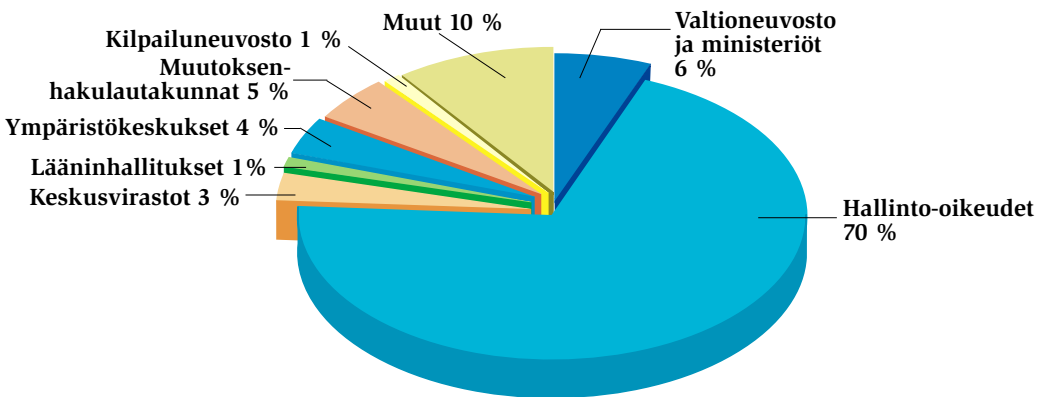
Kaikki asiat yhteensä **3910 4904 4372 3691**

Saapuneet valitukset asiaryhmittäin vuonna 2000

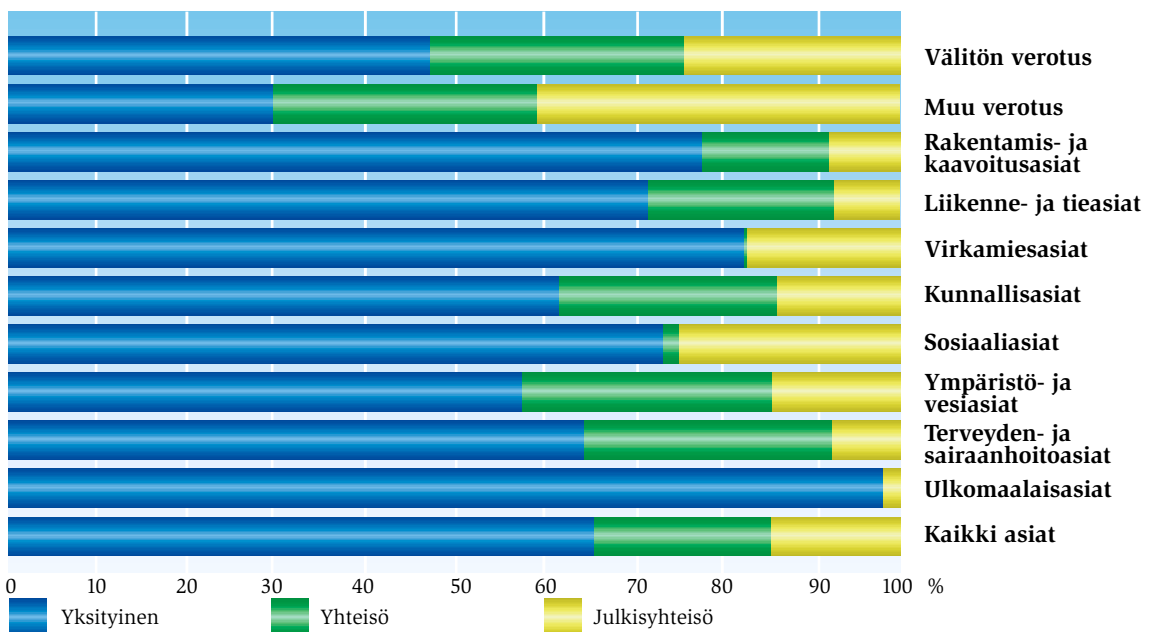

Saapuneet asiat viranomaisittain 1996-2000

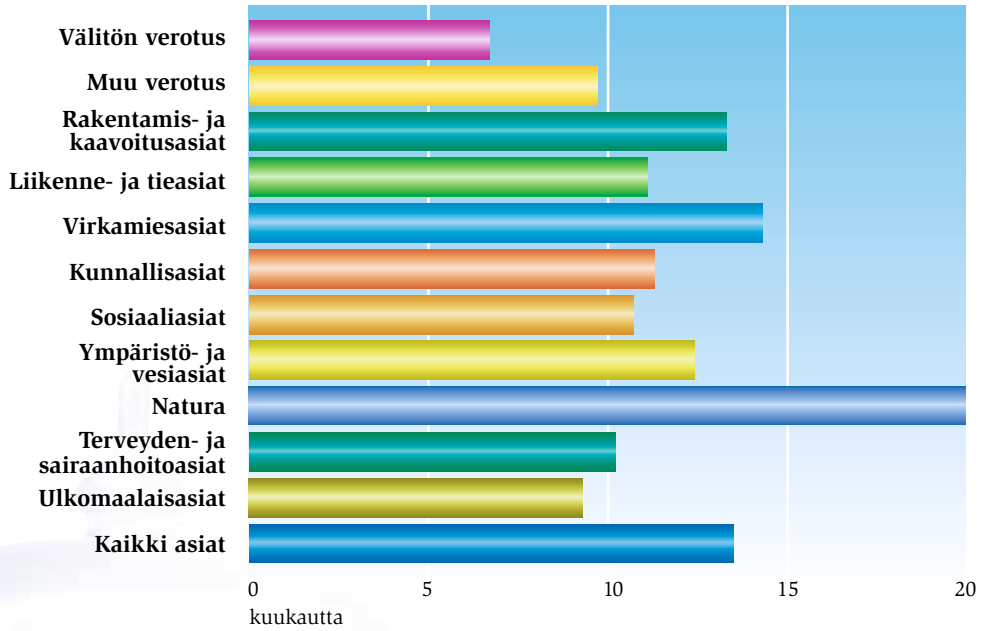
	1996	1997	1998	1999	2000
Valtioneuvosto ja ministeriöt	321	347	1466	262	213
Hallinto-oikeudet	2268	2281	2362	2446	2605
Vesiylioikeus	79	77	43	51	0
Keskusvirastot	234	204	125	129	100
Lääninhallitukset	271	57	26	28	26
Ympäristökeskukset	278	215	230	205	133
Muutoksenhakulautakunnat					192
Kilpailuneuvosto					41
Muut	926	729	652	587	381
Yhteensä	4377	3910	4904	3708	3691

Vuonna 2000 saapuneet asiat muutoksenhakijoittain

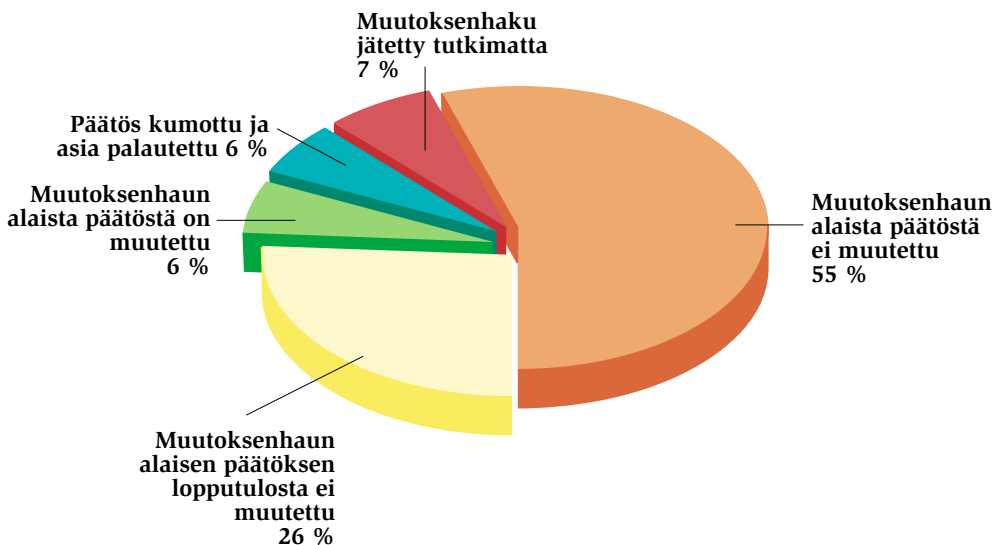
Ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2000

Ratkaistujen asioiden lopputuloksesta

%

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1. Päätöstä valitusasiassa ei muuteta (lopputulokseltaan eikä perusteluiltaan)	55,6	44,1	26,8	29,5	26,6	27,3	33,0
2. Päätöksen lopputulosta valitusasiassa ei muuteta (mutta kylläkin perusteluja)	11,8	18,5	21,0	19,3	16,0	24,3	26,4
3. Päätöstä valitusasiassa muutetaan (myös lopputulokseltaan)	8,8	10,6	9,3	9,4	8,8	8,5	4,9
4. Valituslupahakemus hylätään	4,4	9,0	21,0	20,8	28,2	22,1	17,2
5. Päätös kumotaan ja valitusasia palautetaan	7,3	7,5	7,9	7,6	4,8	5,5	6,0
6. Ylimääräinen muutoksenhaku hyväksytään	1,1	1,1	0,6	1,2	0,9	1,1	0,7
7. Ylimääräinen muutoksenhaku hylätään	4,2	3,0	5,9	4,9	6,6	5,0	4,7
8. Siirretään hallitukselle	0,5	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	0,0
9. Siirretään muulle viranomaiselle	0,0	0,2	0,1	0,3	0,7	0,3	0,3
10. KHO ei ota asiaa tutkittavakseen	6,3	5,5	7,1	6,7	7,2	5,8	6,8

Vireillä olleet asiat saapumisvuosittain v. 2000 lopussa

	1996	1997	1998	1999	2000	Vireillä vuoden lopussa
Valitus	2	0	37	364	1532	1935
Valituslupa	0	0	4	145	811	960
Osittainen valituslupa	0	0	0	0	1	1
Purku	0	0	8	60	161	229
Menetetyn määräajan palauttaminen	0	0	0	4	28	32
Kantelu	0	0	0	2	15	17
Muu hakemus	0	0	0	0	9	9
Yhteensä	2*	0	49	575	2557	3183

**Asioihin pyydetty ennakkoratkaisua
Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta*

Korkeimman hallinto-oikeuden työtilasto vuodelta 2000

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
A. Asiaryhmittäin									
Valtiolliset vaalit		8	8		8				
Kansalaisuusasiat	30	44	55	27	1	1	26		19
Ahvenanmaan itsehallinto	36	32	30	15	2	7	6	1	38
Turvapaikka- ja pakolaisuusasiat	36	99	97	81	3	8	5	2	35
Muut ulkomaalaisasiat	32	103	90	69	7	6	8	2	44
Muu valtio-oikeusasia		1	1						
Saamelaiskäräjävaaliasiat	7	2							9
Maksuvapautus	7	6	9	8		1			4
Edunpalautus ja vahingonkorvaus	1	6	2	2					5
Asiakirjajulkisuus	11	44	24	13		6	5	2	29
Tietosuoja	2	7	2	2					7
Siviilioikeudelliset oikeushenkilöt	1	3	1	1					3
Hallintokantelu	1	2	1				1		2
Muu yleishallintoasia	33	17	35	24	3	1	7	1	14
Harkinnanvaraiset valtionavustukset	3	11	9	6			3		5
Yleinen oikeusapu	5	11	12	8	2		2		4
Virka- ja työsuhde (valtion virkamiehet)	24	35	27	22	2		3	1	31
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (valt. virkam.)	12	5	9	5	3		1		8
Kurinpito (valt. virkamiehet)	4	12	9	9					7
Muu virkamiesoikeusasia (valt. virkam.)	19	24	19	17			2		24
Kunnallisvaalit		1	1				1		
Kuntajako	2	6	7	7					1
Kunnalliset säännöt	2	3	2	2					3
Kunnanvaltuuston päätökset	57	71	45	40	2		3	2	80
Kunnanhallituksen päätökset	37	46	31	23	5	2	1	1	51

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Kunnan lautakuntien päätökset	43	37	34	21	5	2	6		47
Virka- ja työsuhde (kunnan viranhaltijat)	107	95	96	75	13	5	3	1	106
Palkkaus, työaika ja vuosiloma (kunn. viranh.)	19	17	12	8	2		2	1	23
Kurinpito (kunnan viranhaltijat)	13	7	12	7	4		1		8
Kuntien yhteistoiminta	18	10	11	7	3		1		17
Muut kunnallisasiat	3	13	5	4			1		11
Kirkko-oikeus	22	26	30	21	4		5		18
Eläkeasiat	5	5	9	2			7		1
Väestökirjanpito		5	1	1				1	3
Etu- ja sukunimi	3	1	3	2			1		1
Muu väestöhallintoasia		1							1
Ampuma-aseasiat	17	22	25	18	4	1	2		14
Yleinen järjestys, huvitilaisuudet	6	4	6	4	1	1			4
Seutu- ja yleiskaava	123	63	35	22	1	6	6	1	150
Asemakaava ja tonttijako	30	40	27	19		1	7	2	41
Rakennuskaava	23	12	17	14			3		18
Rantakaava	34	22	26	21		4	1		30
Muut kaavoitusasiat	3		2	1			1		1
Rakennusjärjestys	1								1
Rakennuslupa-asiat	40	54	39	28	4	4	3		55
Muut rakentamiseen liittyvät lupa-asiat	22	21	18	17		1			25
Poikkeus- ja lohkomislupa-asiat	75	73	62	57	2	1	2	2	84
Rakennusvalvonta ja luvaton rakentaminen	17	24	17	13		2	2		24
Rakennuksen purkaminen		1	1	1					
Rakennusuojelu	9	14	12	7	1	3	1		11
Rakennuslain mukainen lunastusmenettely		2							2
Muut rakennusasiat	10	20	10	3	2	3	2		20
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset asiat		20						1	19
Katu- ja rakennuskaavatie	7	11	8	7			1	1	9

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Viemäri- ja vesijohto		4							4
Muut kunnallistekniikkaa koskevat asiat	1								1
Ympäristölupa-asiat	97	52	73	53	9	8	3	1	75
Sijoituslupa-asiat	1	3	1	1					3
Naapuruussuhdeasiat	3	2	5	5					
Jätehuoltoasiat	11	24	14	10	1	1	2		21
Terveysvalvonta-asiat	12	8	11	8	1	1	1		9
Meluntorjunta	2	1	3	2			1		
Öljyvahinkojen torjunta	2	2							4
Maasto- ja moottorivene-liikenne	3	3	3	1	1		1		3
Maa-ainesasiat	25	26	27	25	1	1			24
Ulkoilu ja leirintä	1	3	1				1	1	2
Luonnonsuojelu	11	7	7	6	1				11
Mainostaulu	2		2	1	1				
Muut ympäristöasiat	6	7	8	8					5
Natura-asiat	1649	3	1638	1461	17	95	65	11	1
Eläinsuojelu	1	3	2	2					2
Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu	2		2	2					
Asuntotuotanto ja asuntoasiat		1	1				1		
Lunastusasiat	11	4	6	4			2		9
Etuosto-oikeusasiat	2	3							5
Muut kiinteistöasiat	5	7	7	6			1	1	4
Rakentaminen vesistöön	11	17	9	4	2	3			19
Pohjavesi	1	5	3	3					3
Veden johtaminen nesteenä käytettäväksi		1							1
Jäteveden johtaminen	6	12	8	7			1		10
Kalankasvatus	5	4	7	7					2
Korvaukset	9	7							16
Muut vesiasiat	15	30	17	15	1	1			28
Yleinen tie	5	16	6	4	2				15
Yksityinen tie	1	1	1	1					1
Muu tieasia		1							1
Ajokortti- ja ammattiajolupa-asiat	4	16	9	8			1		11
Autokoulu	1		1			1			

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Ammattimainen moottoriajoneuvoliikenne	21	28	28	22		3	3		21
Liikenteen virhe- ja muut maksut	6	7	4	2	1		1		9
Rautatieliikenne, merenkulku, ilmailu		1							1
Tietoliikenne	1	22	1	1				1	21
Muut liikenneasiat		5							5
Merimiehiä, lentäjiä yms. koskevat asiat		3	1			1			2
Nopeus- ja painorajoitukset	1		1	1					
Ajoneuvojen siirtäminen ja hävittäminen	1		1	1					
Muut ajoneuvoja koskevat asiat	8	11	7	7					12
Pankki- ja vakuutustoiminta	3	7	3		1		2		7
Kaivostoiminta		4	7	5	4			1	6
Elintarvikekauppa	1								1
Kiinteistöjen- ja asuntojenvälitys	1		1	1					
Majoitus- ja ravitsemisliikkeet, anniskeluluvat	43	60	65	47	3	9	6	1	37
Muut elinkeinoasiat	6	5	7	2	1	2	2		4
Kilpailuoikeus, kuluttajan-suoja, hintavalvonta	37	44	24	16	4	3	1		57
Muu elinkeinotoiminnan valvonta	5	7	4	3			1		8
Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet	5		4	3			1	1	
Kaupparekisteri	1								1
Patentti ja hyödyllisyysmalli	19	25	21	10	5	6			23
Mallisuoja ja tavaramerkki	36	55	36	15	1	19	1	1	54
Vientitakuu ja investointi-avustukset	2	2	4	3			1		
Muut taloushallintoasiat	3		1	1					2
Peruskoulu ja lukio	7	3	7	2	5				3
Ammattiopetus	8	3	7	4	1		2		4
Yliopistot ja korkeakoulut	6	4	4	4					6
Sosiaalihuoltoasiat	171	286	242	226	4	2	10	5	208

	Siirtyneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Huostaanotto- ja lastensuojeluasiat	52	116	90	71	4	12	3	2	76
Lapsen elatusavun turvaaminen	5	10	5	4	1				10
Kehitysvammaisten erityishuolto	5	5	2	1		1			8
Vammaispalveluasiat	39	84	54	35	6	8	5	2	69
Päihdehuolto	1		1		1				
Muu sosiaalinen avustustoimenpide	4	5	6	3		1	2		3
Muut sosiaaliasiat	6	13	9	6			3	2	8
Kansanterveystyö	5	5	4	2	1		1		6
Mielenterveysasiat	41	122	111	102	1	1	7	5	47
Apteekkilaitos	42	24	37	27	2	7	1	1	28
Terveyden- ja sairaanhoito-toimen harjoittaminen		5	3	3					2
Elintarvikevalvonta	4		2				2		2
Muut terveyden- ja sairaanhoitoasiat	4	12	6	2	2		2		10
Opetustoimen valtionosuudet ja -avustukset	3	4						1	6
Sosiaali- ja terveyshuollon valtionosuudet ja -avustukset		1	1				1		
Maataloustuotannon ohjaaminen	2	3	5	4			1		
Metsätalouden edistäminen		2							2
Kasvinsuojelu	2	2	4	1		2	1		
Poronhoito	6	6	4	4					8
Metsästys ja kalastus	9	13	4	3			1		18
Muut maa- ja metsätalous-asiat	53	54	59	55		2	2	2	46
Työllisyys ja työttömyys	13	14	15	8	4		3		12
Palkkaturva	12	43	11	6		5			44
Työsuojelu	1	2	1			1			2
Työvoimahallinto		11	6	6					5
Puolustushallinto	11	18	17	12	5				12
Oikeushallinto	2	6	2				2	1	5
Muut hallinnonalat		1							1
Maksuton oikeudenkäynti	5	32	8	4	4			1	28

	Siirryneitä edelliseltä vuodelta	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Muutoksenhaun alainen päätös on vahvistettu	Muutoksenhaun alaista päätöstä on muutettu	Asia palautetaan	Muutoksenhakemusta ei tutkita	Poistettu diaarista	Vireillä vuoden lopussa
Henkilökohtaisen tulon verotus	175	264	246	198	34	4	10	5	188
Elinkeinotulon verotus	84	141	116	101	5	2	8	1	108
Maatilatalouden verotus	9	50	55	48	1	1	5		4
Varallisuusverotus	2	3	4	2	1	1			1
Keskusverolautakunnan ennakkotietoasiat	16	32	29	25	3		1		19
Ennakkoperintä ja sosiaaliturvamaksuasiat	17	43	36	33		1	2		24
Lähdeveroasiat		4	1	1					3
Muut tulo- ja varallisuusveroasiat	11	13	13	10	2	1			11
Perintö- ja lahjaveroasiat	23	37	47	38	8	1		2	11
Arvonlisäveroasiat	80	181	95	78	15	1	1	2	164
Tulliasiat	23	84	19	16	1	1	1	1	87
Valmisteveroasiat	3	26	2	2					27
Auto- ja moottoripyöräveroasiat	31	69	18	14	4				82
Moottoriajoneuvoveroasiat	4	3	3	2			1		4
Vakuutusmaksuvero		4							4
Leimaveroasiat	11	10	15	10	5				6
Varainsiirtovero	8	25	11	10	1				22
Arpajaisveroasiat		1							1
Jätevero		1							1
Muut verot ja maksut	3	9	3	2			1		9
Yhteensä	4139	3691	4574	3730	258	276	310	73	3183

B. Muutoksenhakulajeittain

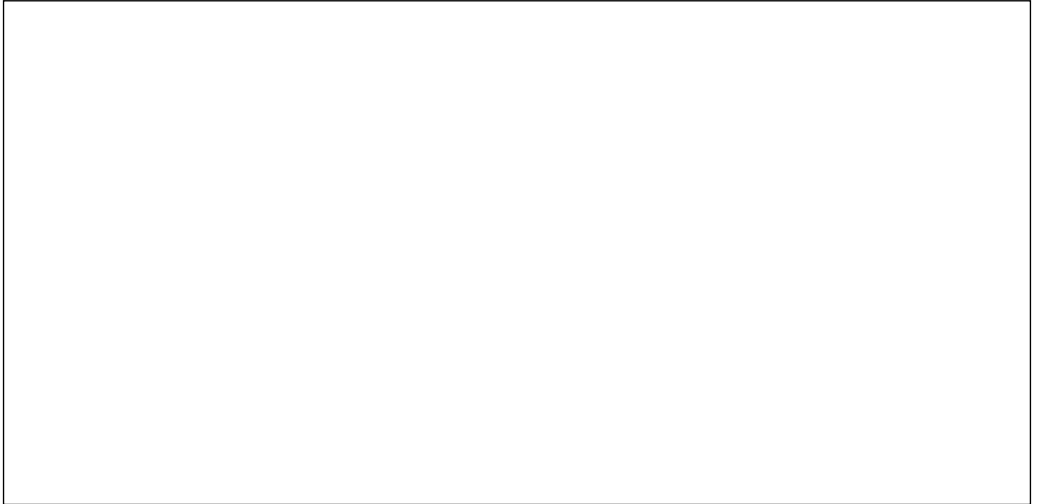
Valitus	3223	2007	3254	2637	148	239	230	38	1935
Valituslupa	664	1329	1016	863	80	33	40	19	960
Osittainen valituslupa		1							1
Purku	222	271	254	195	27	3	29	12	229
Menetetyn määräajan palauttaminen	14	43	24	19	2		3	1	32
Kantelu	10	17	9	5			4	1	17
Muu hakemus	6	23	17	11	1	1	4	2	9
Yhteensä	4139	3691	4574	3730	258	276	310	73	3183

Hallinto-oikeuksista/ lääninoikeuksista ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta saapuneet asiat vuosina 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Lääninoikeudet				
Uudenmaan	735	946	902	69
Turun ja Porin	308	294	398	9
Hämeen	321	276	250	10
Kymen	152	109	81	3
Mikkelin	67	66	66	0
Kuopion	96	90	77	0
Pohjois-Karjalan	85	79	69	0
Vaasan	166	133	142	14
Keski-Suomen	94	113	84	5
Oulun	175	167	186	2
Lapin	82	87	90	4
Yhteensä	2281	2360	2345	116

	1997	1998	1999	2000
Hallinto-oikeudet				
Helsingin			35	1089
Turun			29	345
Hämeenlinnan			6	293
Vaasan			6	272
Kouvolan			1	112
Kuopion			6	127
Oulun			8	150
Rovaniemen			4	90
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	18	16	6	11
Yhteensä			101	2489

Alueelliset hallinto-oikeudet

Helsingin hallinto-oikeudella on tilat Itä-Pasilassa, osoitteessa Ratapihantie 9.

Suomen perustuslain mukaan yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet.

Tuomioistuimet ovat riippumattomia muun muassa suhteessa toisiin tuomioistuimiin. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan. Tavoitteena on sen varmistaminen, että hallintotuomioistuinjärjestelmä kokonaisuudessaan on toimiva ja tehokas.

Lääninoikeudet kehittyivät viime vuosikymmeninä osittaisuudistusten kautta itsenäisiksi hallintotuomioistuimiksi. Marraskuun 1999 alussa hallintolainkäytön järjestelmä uudistui merkittävästi,

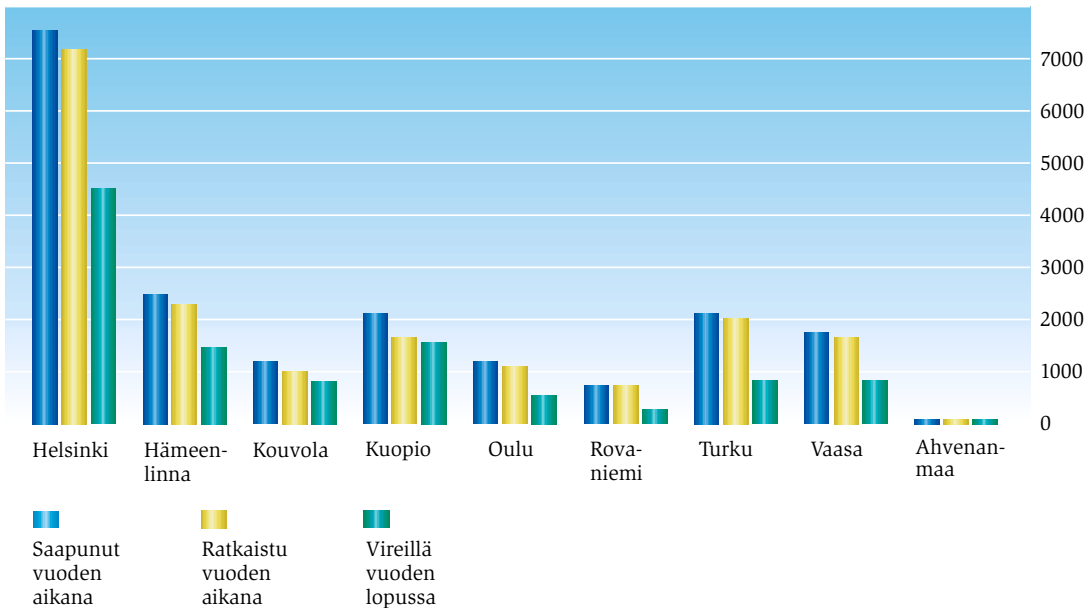
kun yhdestätoista lääninoikeudesta muodostettiin kahdeksan alueellista hallinto-oikeutta.

Hallinto-oikeuslailla perustettiin Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maakuntajakolain mukaisesta maakunnasta. Lisäksi Maarianhaminassa toimii Ahvenanmaan hallintotuomioistuin.

Turvapaikkaa koskevat asiat on keskitetty Helsingin hallinto-oikeuteen. Muutoksenhaku ympäristönsuojelulain nojalla tehdyistä päätöksistä on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. ■

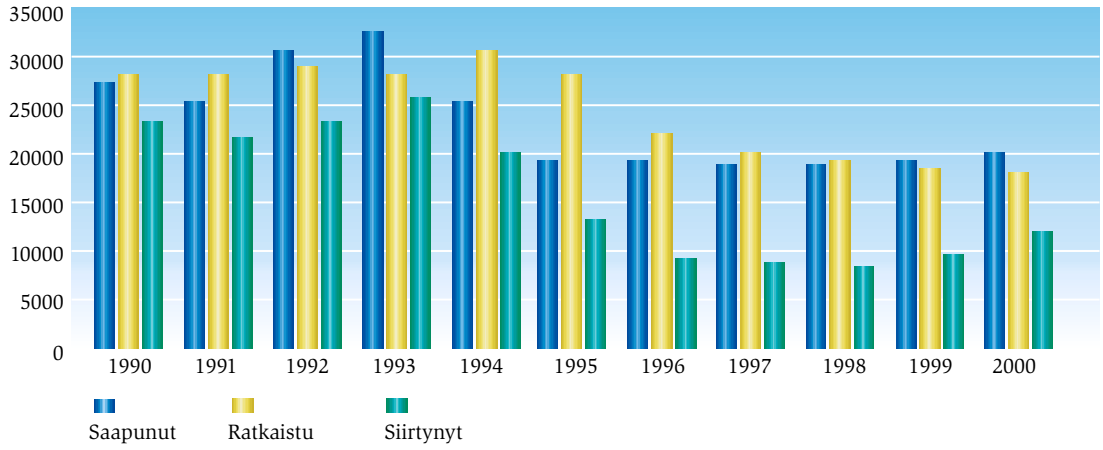
Hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilasto 2000

	Vireillä vuoden alussa	Saapunut vuoden aikana	Ratkaistu vuoden aikana	Poistettu vuoden aikana	Vireillä vuoden lopussa	Muutos +/-
Helsinki	4326	7637	7213	0	4750	424
Hämeenlinna	1460	2635	2459	40	1596	136
Kouvola	541	1349	1052	0	838	297
Kuopio	1130	2361	1771	58	1662	532
Oulu	497	1349	1201	50	595	98
Rovaniemi	245	694	669	25	245	0
Turku	844	2362	2158	81	967	123
Vaasa	710	1843	1694	72	787	77
Ahvenanmaa	95	85	65	0	115	20
Yhteensä	9848	20315	18282	326	11555	1707

Tiedot ovat hallinto-oikeuksien ilmoittamia.

Lääninoikeuksien/hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työtilanteen kehitys vuosina 1990-2000

*Toimitus: Timo Ahvenniemi
Käännökset: Eurocapax Oy
Ulkoasu: Adplus Oy
Valokuvat: Rauno Träskelin
Painotyö: Koteva Oy*

KORKEIN HALLINTO- OIKEUS

Unioninkatu 16

00130 Helsinki

Puhelin (09) 185 31

Telekopio (09) 185 3382

www.kho.fi